

Documents per a l'organització i la gestió dels centres

L'educació bàsica als centres d'educació
especial

22/06/2017

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Índex

L'educació bàsica als centres d'educació especial	3
1 Introducció	3
2 Currículum	3
3 Pla individualitzat	4
4 Avaluació	4
5 Alumnes que comparteixen recursos dels centres d'educació especial i dels centres ordinaris	5
6 Programes de diversificació curricular per a la transició a la vida adulta en centres d'educació especial	6
7 Programes de formació i inserció adreçats específicament a alumnes amb necessitats educatives especials	8
8 Itineraris formatius específics (IFE)	8
9 Centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos (CEEPSIR)	9
10 Normativa d'aplicació (l'educació bàsica als centres d'educació especial)	10

L'educació bàsica als centres d'educació especial

1 Introducció

El projecte educatiu de cada centre d'educació especial ha d'incloure els elements organitzatius, de gestió del centre, de l'aula i del currículum necessaris per respondre a les necessitats de suport educatiu dels alumnes que hi estan escolaritzats.

El projecte educatiu de centre s'ha d'exposar al web del centre; ha de ser accessible i se n'ha de fer difusió.

A més, per a cada alumne, s'ha d'elaborar un pla individualitzat (PI) amb la cooperació de tots els professionals que hi intervenen, de la família i del mateix alumne, segons les possibilitats.

2 Currículum

Els centres d'educació especial han de prendre com a referent el [Decret 181/2008](#), de 9 de setembre (per al segon cicle d'educació infantil), el [Decret 119/2015](#), de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, i el [Decret 187/2015](#), de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.

El currículum de l'educació primària comprèn els objectius de l'etapa, les competències bàsiques pròpies de cada àmbit que han d'assolir els alumnes, els continguts i els criteris d'avaluació de les diverses àrees i les orientacions metodològiques i d'avaluació de cada àmbit.

Els centres d'educació especial han de prendre com a referent, per a l'organització i la programació, les competències que els alumnes han d'adquirir en finalitzar l'escolarització obligatòria:

1. Competència comunicativa lingüística i audiovisual
2. Competència matemàtica
3. Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic
4. Competència artística i cultural
5. Competència digital
6. Competència social i ciutadana
7. Competència d'aprendre a aprendre
8. Competència d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

Les competències bàsiques són les capacitats d'una persona de resoldre problemes reals en contextos diversos amb la integració de coneixements, habilitats pràctiques, actituds i altres components socials i de comportament per assolir una acció eficaç i satisfactòria.

Per afavorir l'adquisició d'una competència bàsica cal proporcionar a l'alumne experiències d'aprenentatge interdisciplinàries en les quals els coneixements i les

habilitats interactuïn amb l'objectiu de donar una resposta adequada a la situació proposada. Per tant, és necessari fer una adequada selecció i combinació dels continguts curriculars, d'una o de diverses àrees o àmbits en el cas de l'ESO.

La selecció i la combinació dels continguts curriculars han de permetre que l'alumne pugui arribar a ser competent en el seu context social, i en què cal promoure'n l'autodeterminació com a mitjà per assolir una millor qualitat de vida i una millor satisfacció en l'estil de vida propi

Els aprenentatges competencials es caracteritzen perquè són:

- transferibles: es poden utilitzar en contextos diferents.
- significatius i permanents: perduren i no s'obliden de seguida.
- productius: permeten fer activitats que no són exclusivament repetitives.
- funcionals: permeten resoldre problemes de la vida quotidiana.

La metodologia ha de permetre treballar els continguts de manera integrada, no fragmentats per àrees de coneixement o matèries, i relacionats amb contextos reals i problemes quotidians; ha de preveure tasques que comporten l'ús d'habilitats cognitives de complexitat variada, fomentar l'autonomia i l'autodeterminació dels alumnes, i que aquests siguin els protagonistes dels seus aprenentatges, i ha d'utilitzar recursos i materials diversos que els estimulin la curiositat i la creativitat.

En l'etapa de l'educació secundària obligatòria l'equip docent pot elaborar les programacions corresponents amb l'estructura de programes de diversificació curricular, d'acord amb el que determina l'article 18 del [Decret 187/2015](#), de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.

3 Pla individualitzat

El pla individualitzat de cada alumne d'un centre d'educació especial ha de recollir les valoracions i la presa de decisions dels equips docents, amb la col·laboració, si escau, de l'EAP i la participació de la família i de l'alumne, sobre la planificació de mesures i suports que donaran resposta a les necessitats educatives i socials de l'alumne.

Per a més informació, consulteu l'apartat *Plans individualitzats (PI)* del document "Concreció i desenvolupament del currículum a l'educació infantil i primària" o bé l'apartat *Plans individualitzats* del document "Concreció i desenvolupament competencial i l'orientació educativa a l'ESO", i les orientacions de l'apartat *El pla individualitzat (PI)* del document "De l'escola inclusiva al sistema inclusiu".

4 Avaluació

La documentació acadèmica i els requisits formals de l'avaluació dels alumnes de l'educació bàsica en els centres d'educació especial es regeix per la normativa sobre el procediment, els documents i els requisits formals del procés d'avaluació a l'educació

infantil ([Ordre EDU/484/2009](#), de 2 de novembre), l'educació primària ([Ordre ENS/164/2016](#), de 14 de juny) i a l'educació secundària obligatòria ([Ordre ENS/56/2012](#), de 8 de març), respectivament.

Els referents per a l'avaluació a l'educació primària, i que s'estableixen a l'[article 15](#) del Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, són les competències bàsiques i els criteris d'avaluació de les àrees. Aquests criteris mostren el grau d'assoliment de les competències bàsiques de cada àmbit.

Si un alumne finalitza l'etapa d'educació secundària obligatòria en un centre d'educació especial i assoleix les competències, els objectius i els continguts bàsics de l'etapa, el centre d'educació especial ha de sol·licitar, a la Direcció General d'Educació Infantil i Primària, l'expedició del títol de graduat en educació secundària obligatòria. A aquests efectes, el centre ha de trametre als serveis territorials o, en el cas de la ciutat de Barcelona, al Consorci d'Educació de Barcelona, la sol·licitud d'expedició del títol, acompanyada de la còpia del document d'identitat i d'una còpia autenticada de l'expedient acadèmic de l'alumne, de les actes d'avaluació i del pla individualitzat. La Direcció General d'Educació Infantil i Primària n'ha de dictar una resolució, en què s'autoritzi l'expedició del títol, amb l'informe previ de la Inspecció d'Educació, i n'ha de fer els tràmits pertinents per a l'expedició.

5 Alumnes que comparteixen recursos dels centres d'educació especial i dels centres ordinaris

Els centres d'educació especial i els centres ordinaris del mateix àmbit territorial han de col·laborar per compartir recursos, coneixement i experiències, amb la finalitat d'oferir una atenció de qualitat a tots els alumnes i a les famílies, i també facilitar un itinerari formatiu per als alumnes.

Aquesta col·laboració també ha de contribuir a desenvolupar els projectes educatius dels centres que hi participin amb relació a l'atenció als alumnes i a la inclusió.

Els centres ordinaris i els centres d'educació especial, amb l'objectiu de proporcionar atenció especialitzada i afavorir la socialització, la interacció i la comunicació entre iguals, poden corresponsabilitzar-se en l'atenció educativa dels alumnes amb necessitats educatives especials, si així s'estableixen en el dictamen d'escolarització i en el pla individualitzat, d'acord amb la família i l'autorització prèvia dels serveis territorials o, si escau, del Consorci d'Educació de Barcelona.

La col·laboració i corresponsabilització entre centres d'educació especial i centres ordinaris es coordina des de la comissió d'ordenació educativa de cadascun dels serveis territorials o, si escau, del Consorci d'Educació de Barcelona, atenent les necessitats detectades pels serveis territorials o amb les prioritats i els programes institucionals que el Departament d'Ensenyament determini, i d'acord amb la disponibilitat pressupostària.

A fi de garantir la coherència i la complementarietat d'aquesta acció educativa conjunta entre un centre ordinari i un centre d'educació especial, cal que abans de l'inici de curs

els professionals d'ambdós centres, conjuntament amb l'EAP, concretin, mitjançant un pla individualitzat, l'atenció que cal donar a l'alumne, les prioritats educatives, els establiments centres en què es duran a terme els suports acordats i els criteris per al seguiment i l'avaluació.

El director o directora del centre on l'alumne està matriculat és qui aprova el pla individualitzat. El responsable del seguiment de l'evolució de l'alumne i de la coordinació del pla individualitzat és el tutor o tutora, un mestre o mestra o un professor o professora del centre on l'alumne estigui matriculat.

En el seguiment de l'evolució d'aquests alumnes i en l'elaboració del pla individualitzat hi participen almenys un professional de cada centre i el professional de l'EAP corresponent.

L'alumne amb necessitats educatives especials, que s'escolaritza de manera compartida entre un centre ordinari i un centre d'educació especial, consta registrat al RALC en cadascun d'aquests centres, tot i que la matrícula i custòdia de l'expedient correspon al centre on tingui més permanència, d'acord amb la corresponent resolució del director o directora dels serveis territorials o, si escau, del o de la gerent del Consorci d'Educació de Barcelona, tal com disposa el [Decret 299/1997](#), de 25 de novembre, sobre l'atenció educativa a l'alumnat amb necessitats educatives especials.

Per als alumnes que comparteixen recursos de dos centres els és d'aplicació el que s'estableix a l'article 10 de la [Resolució ENS/406/2017](#), de 24 de febrer, per la qual s'aproven les normes de preinscripció i matrícula d'alumnes als centres del Servei d'Educació de Catalunya i altres centres educatius, en els diversos ensenyaments sostinguts amb fons públics, per al curs 2017-2018.

6 Programes de diversificació curricular per a la transició a la vida adulta en centres d'educació especial

Finalitat

Els programes de diversificació curricular per a la transició a la vida adulta en centres d'educació especial tenen per finalitat afavorir l'adquisició d'habilitats funcionals que facilitin, a les persones que els cursen, participar en els diversos contextos on es desenvolupa la seva vida adulta, de la manera més autònoma possible.

En aquests programes els continguts es treballen de manera funcional, en situacions de la vida real i de manera diversificada per a cada un dels objectius.

Per donar resposta a l'apropament a l'àmbit laboral, els programes de diversificació curricular poden concretar-se en un projecte elaborat pel centre que, quan implica la realització d'activitats formatives en entitats del municipi en un període no superior al 40% de l'horari setmanal, comporta la tramitació d'un conveni entre el Departament d'Ensenyament i l'ajuntament corresponent.

Alumnes

Poden participar en aquests programes els alumnes de 16 a 21 anys, escolaritzats en centres d'educació especial, que requereixin un suport continuat i sistemàtic per adquirir les habilitats necessàries per tenir la màxima autonomia possible en la vida quotidiana.

Organització

Aquests programes han de prioritzar continguts de tipus pràctic i fer servir recursos didàctics adequats a les característiques personals i socials dels alumnes. La finalitat d'aquests programes és facilitar la inclusió dels alumnes en entorns el més normalitzats possibles.

En el projecte específic de cada programa de diversificació curricular per a la transició a la vida adulta convé explicitar el següent:

- a. Els àmbits curriculars que es treballen i les programacions, amb els objectius, l'organització, la metodologia i els criteris de seguiment i avaluació dels alumnes.
- b. La distribució horària de les activitats dels alumnes i els professionals que les impartiran.
- c. Un pla individualitzat per a cada alumne que concreti:
 - la prioritització d'objectius per afavorir l'assoliment de competències d'autonomia i iniciativa personal;
 - les adaptacions de l'entorn que s'han de considerar;
 - els suports previstos.
- d. La intervenció orientadora amb relació a la família, que ha d'incloure:
 - informació i contrast amb les seves aportacions;
 - assessorament sobre els recursos que tenen a l'abast;
 - valoració de les expectatives familiars;
 - orientació per preparar un pla de futur;
 - temporalització del seguiment.

Acció tutorial

L'acció tutorial amb els joves que segueixen aquests programes ha de ser constant en el decurs del procés educatiu i s'ha de caracteritzar pel següent:

- Identificar les manifestacions de l'alumne i orientar-les degudament.
- Donar suport als aspectes emocionals i afectius que facilitin millorar la relació amb l'entorn.
- Potenciar allò que pot ajudar l'alumne a identificar-se millor com a persona adulta.
- Establir coordinacions periòdiques amb les entitats col·laboradores, en el cas

d'alumnes que facin activitats formatives fora del centre.

- Col·laborar i cooperar amb les famílies en l'orientació un cop en finalitzi l'escolarització.

Seguiment i avaluació

El seguiment i l'avaluació dels alumnes que cursen aquests programes s'ha de dur a terme de manera contínua i sistemàtica, i han de tenir en compte l'evolució funcional de cada un amb relació al seu pla individualitzat i amb relació a l'assoliment de les competències generals que preveu el programa.

En el cas dels alumnes que fan activitats formatives fora del centre, les entitats col·laboradores han de facilitar tota la informació necessària per a l'avaluació i per a la consegüent orientació del seu procés d'aprenentatge.

7 Programes de formació i inserció adreçats específicament a alumnes amb necessitats educatives especials

Els programes de formació i inserció, en la modalitat de plans d'iniciació professional, es poden oferir en els instituts, en els centres educatius privats i en els establiments de formació de titularitat de l'Administració local o de qualsevol persona física o jurídica de caràcter privat.

Cada centre ha d'adaptar el desenvolupament del programa a les característiques dels alumnes que atén. Aquesta adaptació pot consistir a flexibilitzar-ne la durada, els continguts o ambdues coses:

- a. Portant a terme programes de durada adaptada.
- b. Desenvolupant els continguts associats a aquelles unitats de competència del perfil professional que es considerin més adients per al col·lectiu destinatari, centrant-se en aquelles competències que els alumnes puguin cursar amb més garanties d'èxit.

Aquests programes estan regulats per la [Resolució ENS/1102/2014](#), de 21 de maig, per la qual s'estableixen els programes de formació i inserció per al curs 2014-2015, modificada per la [Resolució ENS/241/2015](#), de 9 de febrer.

Per a més informació dels programes i de la normativa específica, es pot consultar el document "Programes de formació i inserció: desenvolupament i aplicació".

8 Itineraris formatius específics (IFE)

Els itineraris formatius específics són ensenyaments professionals adreçats a alumnes entre 16 i 20 anys (complets durant l'any natural que inicien l'itinerari) amb necessitats educatives especials associades a una discapacitat intel·lectual lleu o moderada i que no es troben en disposició de seguir la formació professional ordinària.

Els itineraris, que tenen una durada de quatre anys, inclouen continguts professionalitzadors i continguts relacionats amb el desenvolupament d'habilitats personals i socials dels alumnes; la seva finalitat és que els alumnes incrementin la seva autonomia personal i assoleixin les competències professionals que els facilitin la transició a la vida adulta i la inclusió social i laboral.

Aquests itineraris estan regulats per l'[Acord GOV/120/2016](#), de 30 d'agost, pel qual es crea el Pla pilot experimental d'itineraris formatius específics (IFE) per a alumnes amb necessitats educatives especials associades a discapacitat intel·lectual lleu o moderada.

Per a més informació dels programes i de la normativa específica, es pot consultar l'apartat Estudis > Itineraris formatius específics del web [Estudiar a Catalunya](#).

9 Centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos (CEEPSIR)

L'[article 81](#) de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, estableix que els centres d'educació especial poden desenvolupar els serveis i programes de suport a l'escolarització d'alumnes amb discapacitats als centres ordinaris que el Departament determini.

En el marc d'aquesta col·laboració, els centres d'educació especial poden oferir suport als docents d'escoles i centres d'educació secundària per orientar i concretar les actuacions més ajustades a les necessitats educatives dels alumnes, i desenvolupar programes específics de suport a l'escolarització dels alumnes en els centres ordinaris que el Departament determini, sempre en coordinació amb els equips directius i els serveis educatius.

Hi ha dos tipus de programes específics de suport a la inclusió:

- a) De col·laboració en l'atenció directa als alumnes amb necessitats educatives especials en coordinació amb el tutor o tutora, l'equip docent de l'alumne i els serveis educatius.
- b) D'aplicació de programes d'estimulació de la comunicació i el llenguatge, les habilitats adaptatives, l'autoregulació emocional o altres.

La planificació del suport ha d'estar inclosa en el projecte educatiu de centre. Els docents del CEE que participen en els programes específics de suport a l'escolarització han de ser les persones de l'equip que poden aportar expertesa en la realització de la tasca. La participació en els programes específics de suport a l'escolarització no suposen, necessàriament, una dedicació de jornada completa i, en tot cas, s'ha d'assegurar que mantenen la cohesió amb l'equip docent.

Procediment de provisió de recursos

La comissió d'ordenació educativa de cadascun dels serveis territorials o, si escau, del Consorci d'Educació de Barcelona, avalua les propostes de programes i n'aprova l'aplicació als centres, i també la durada i l'avaluació quan finalitzen.

Els serveis territorials o, si escau, el Consorci d'Educació de Barcelona han de revisar anualment els recursos i suports dels centres del seu territori per redistribuir-los en funció de les necessitats dels alumnes que s'han d'escolaritzar i dels que ja estan escolaritzats, i dels recursos disponibles.

Els serveis territorials només poden assignar als centres ordinaris de l'àmbit territorial els recursos de plantilla dels CEEPSIR que el Departament d'Ensenyament hagi destinat específicament a aquesta finalitat.

La revisió dels recursos dels CEEPSIR s'ha de fer de manera que, abans de l'inici de curs i acabat el procés de matrícula, els centres ordinaris siguin coneixedors dels recursos de què disposen i els CEEPSIR siguin coneixedors dels centres i els alumnes que han d'atendre.

Procediment per determinar els alumnes que han de rebre suport dels CEEPSIR

Els alumnes que poden rebre suport dels CEEPSIR són alumnes amb necessitats educatives especials, matriculats a l'escola ordinària, que han estat valorats per l'EAP.

Al dictamen o informe de reconeixement de les necessitats educatives que elabora l'EAP, en l'apartat dels suports o recursos que pot necessitar l'alumne, hi ha de constar el suport del CEEPSIR.

Els recursos i suports intensius que ofereixen els CEEPSIR han de tenir com a finalitat promoure l'autonomia i l'autodeterminació de l'alumne, establint estratègies organitzatives i metodològiques que fomentin la implicació i l'aprenentatge dels equips docents i del mateix centre per millorar la qualitat de la resposta educativa dirigida a tots els alumnes. Per aquest motiu, juntament amb la planificació del suport, se n'ha de planificar la retirada progressiva del recurs o suport, si escau.

En qualsevol cas, els serveis territorials o, si escau, el Consorci d'Educació de Barcelona determinen els alumnes i els centres que han de rebre el suport, i també quin és el centre que l'ha de proveir, i poden revisar també la continuïtat o la intensitat del suport del CEEPSIR, en funció dels informes de l'EAP i de la Inspecció d'Educació, i també la disponibilitat global del recurs en el territori.

10 Normativa d'aplicació (l'educació bàsica als centres d'educació especial)

- [Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009)
- [Decret 299/1997](#), de 25 de novembre, sobre l'atenció educativa a l'alumnat amb necessitats educatives especials (DOGC núm. 2528, de 28.11.1997)
- [Decret 181/2008](#), de 9 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil (DOGC núm. 5216, de 16.9.2008)
- [Decret 119/2015](#), de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària (DOGC núm. 6900, de 21.6.2015)
- [Decret 187/2015](#), de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació

secundària obligatòria (DOGC núm. 6945, de 28.8.2015)

- [Ordre ENS/193/2002](#), de 5 de juny, per la qual es regula la formació pràctica a centres de treball i els convenis de col·laboració amb empreses i entitats (DOGC núm. 3657, de 14.6.2002)
- [Ordre EDU/295/2008](#), de 13 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació a l'educació secundària obligatòria (DOGC núm. 5155, de 18.6.2008), modificada per l'[Ordre ENS/56/2012](#), de 8 de març (DOGC núm. 6088, de 15.3.2012)
- [Ordre EDU/484/2009](#), de 2 de novembre, del procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació del segon cicle de l'educació infantil (DOGC núm. 5505, de 13.11.2009)
- [Ordre ENS/164/2016](#), de 14 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació en l'educació primària. (DOGC núm. 7148, de 23.6.2016)
- [Resolució ENS/406/2017](#), de 24 de febrer, per la qual s'aproven les normes de preinscripció i matrícula d'alumnes als centres del Servei d'Educació de Catalunya i altres centres educatius, en els diversos ensenyaments sostinguts amb fons públics, per al curs 2017-2018.
- [Acord GOV/120/2016](#), de 30 d'agost, pel qual es crea el Pla pilot experimental d'itineraris formatius específics (IFE) per a alumnes amb necessitats educatives especials associades a discapacitat intel·lectual lleu o moderada.